

Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

УДК 343.82

Тарасова Ірина Вікторівна

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри Права
Київський кооперативний інститут бізнесу і права*

Тарасова Ирина Викторовна

*кандидат юридических наук, доцент кафедры Права
Киевский кооперативный институт бизнеса и права*

Tarasova Irina

*PhD of Law, Associate Professor of Department of Law
Kyiv Cooperative Institute of Business and Law*

Леньова Вікторія Олексіївна

магістрант

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Ленёва Виктория Алексеевна

магистрант

Киевского кооперативного института бизнеса и права

Lienova Viktoriia

Master of Arts of the

Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У БОРОТЬБІ З

КОНТРАБАНДОЮ

МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В БОРЬБЕ С

КОНТРАБАНДОЙ

INTERNATIONAL COOPERATION ON ANTI-SMUGGLING

Анотація. В статті розглянуто саме поняття контрабанди та його походження. Розглянуто роль міжнародного співробітництва у боротьбі з контрабандою. Здійснюється аналіз деяких міжнародних

нормативно-правових актів, які сприяють здійсненню міжнародного співробітництва задля протидії транснаціональній злочинності.

Грунтовний аналіз міжнародних актів дозволив виділити два основних способи співробітництва у протидії контрабанді між Україною та іншими країнами, а саме: 1) обмін інформацією: про діюче митне законодавство; про методи боротьби з контрабандою, з порушеннями митних правил, а також даними, які можуть сприяти розкриттю, попередженню контрабанди і порушень митних правил; про види і маршрути контрабанди; про нові види і місця виробництва наркотиків і психотропних речовин, маршрути їх незаконного переміщення, результати їх ідентифікації і лабораторного аналізу, а також досвідом використання технічних засобів контролю, спеціально тренованих собак; публікаціями, науковими, професійними і учбовими роботами з питань боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил; 2) надання оперативних даних: про осіб, про які відомо, що вони займаються контрабандою, чи нелегальною торгівлею наркотиками або які в цьому підозрюються; про транспортні засоби, вантажі і поштові відправлення, які використовуються для переміщення контрабанди; про факти виявлення предметів контрабанди.

На сьогоднішній день зростання рівня контрабанди є однією з головних проблем, які дестабілізують зовнішню політику нашої країни. Крім того, ця проблема не обходить жодну з країн світу, а тому потребує вирішення в багатосторонньому порядку співробітництва. У статті акцентується увага на ключовій ролі співпраці України з Інтерполом у боротьбі з контрабандою. Визначаються способи, якими Інтерпол сприяє боротьбі із контрабандною злочинністю.

Ключові слова: *контрабанда, міжнародне співробітництво, транснаціональна злочинність, Інтерпол.*

Аннотация. В статье рассмотрено само понятие контрабанды и его происхождение. Рассмотрена роль международного сотрудничества в борьбе с контрабандой. Осуществлен анализ некоторых международных нормативно-правовых актов, способствующих осуществлению международного сотрудничества для противодействия транснациональной преступности. Обстоятельный анализ международных актов позволил выделить два основных способа сотрудничества в противодействии контрабанде между Украиной и другими странами, а именно: 1) обмен информацией: о действующем таможенном законодательстве; о методах борьбы с контрабандой, нарушениями таможенных правил, а также данными, которые могут способствовать раскрытию, предупреждению контрабанды и других видов нарушений таможенных правил; о видах и маршрутах контрабанды; о новых видах и местах производства наркотиков и психотропных веществ, маршрутах их незаконного перемещения, результаты их идентификации и лабораторного анализа, а также использования технических средств контроля, специально тренированных собак; публикациями, научными, профессиональными и учебными работами по вопросам борьбы с контрабандой и нарушениями таможенных правил; 2) предоставление оперативных данных: о лицах, которые занимаются контрабандой или нелегальной торговлей наркотиков или подозреваются в этом; о транспортных средствах, грузах и почтовых отправлениях, которые используются для перемещения контрабанды; о фактах обнаружения предметов контрабанды.

На сегодняшний день увеличение уровня контрабанда является одной из главных проблем, которые дестабилизируют внешнюю политику нашей страны. Кроме того, эта проблема не обходит не одну из стран мира, а потому требует решения в порядке многостороннего сотрудничества. В статье акцентируется внимание на ключевой роли

сотрудничества Украины с Интерполом в борьбе с контрабандой. Определяются способы, которыми Интерпол способствует борьбе с контрабандной преступностью.

Ключевые слова: *контрабанда, международное сотрудничество, транснациональная преступность, Интерпол.*

Summary. *The article defines the concept of smuggling and its origin. The role of international cooperation in combating smuggling is considered. The analysis of some international legal acts, which promote the implementation of international cooperation to combat transnational crime, is underway. A thorough analysis of international acts allowed to distinguish two main ways of cooperation in counteracting smuggling between Ukraine and other countries, namely: 1) exchange of information: on the current customs legislation; on methods of combating smuggling, violations of customs rules, as well as data that may facilitate disclosure, prevent smuggling and violations of customs rules; the types and routes of smuggling; about new types and places of production of drugs and psychotropic substances, routes of their illegal movement, results of their identification and laboratory analysis, as well as experience of using technical means of control, specially trained dogs; publications, scientific, professional and educational works on the issues of combating smuggling and violations of customs rules; 2) provision of operational data: persons suspected of smuggling, trafficking in or possession of drugs; on vehicles, cargoes and mail that are used to move smuggling; on the facts of detecting contraband.*

Today, smuggling is one of the main problems that destabilizes the foreign policy of our country. In addition, this problem is not bypassed by any of the countries of the world, and therefore needs to be resolved in a multilateral way of cooperation. The article focuses on the key role of Interpol in combating

smuggling. The ways in which Interpol contributes to the fight against smuggling is determined.

Key words: *smuggling, international cooperation, transnational crime, Interpol.*

Постановка проблеми. Після здобуття у 1991 році незалежності, Україна ступила на нову сходинку свого розвитку, який орієнтований на побудову зовнішньоекономічних зв'язків. Але разом із економічним розвитком, з'явилася проблема контрабанди, яка стала загрозою економіці і суспільству не тільки нашої країни, а й інших країн світу. Тому, одним з чинників, які сприяють протидії цьому злочину, є міжнародна співпраця у даній сфері. Участь нашої країни у міжнародних договорах, щодо митних питань, є вкрай важливою, адже проблеми незаконного переміщення товарів через кордон повинні вирішуватися такими ж міжнародними способами, тому і виникає актуальність дослідження даної проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема міжнародного співробітництва у боротьбі з контрабандою, розглядалася у працях Трунаєвої Т.Н. [5], Давлетшиної О.В. [6], Васенина О.Н. [7], Овчинського В.С. [8], Кудржинської К. [9], Марущак В.П. [10], Кириченко Г.В. [11] тощо.

Мета статті – дослідити та аналізувати роль та способи міжнародного співробітництва у боротьбі з контрабандою.

Виклад основного матеріалу. Контрабанда - це незаконне переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів, частин вогнепальної нарізної зброї, спеціальних технічних засобів негласного

отримання інформації [1]. Поняття "контрабанда" походить від французького *contrebande* чи італійського *contrabando* від *contra* "проти" и *bando* "розпорядження, указ" [2].

Загальновідомо, що будь-яка злочинність як суспільно негативне явище критично впливає на суспільство, в якому вона розвивається та може завдати величезних збитків державі, якщо вчасно не почати боротися з нею. Та коли внаслідок різних причин злочинність перетинає кордони однієї держави та стрімко поширюється на території інших країн, то це може спричинити значну шкоду міжнародному правопорядку, стабільності міжнародних відносин тощо. Тому неабияке значення в даному контексті має вироблення дієвих заходів та спільна праця в першу чергу держав-сусідів щодо боротьби з транснаціональною злочинністю, – одним із видів якої є - контрабанда.

Загальною правовою основою для співробітництва митних служб України та інших держав є Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства від 09.06.1977 року, до якої Україна приєдналася 23.05.2000 року [3]. Саме на основі цієї Конвенції Україною були укладені міжурядові Угоди, міждержавні Конвенції, Протоколи та Договори з країнами СНД, Європейського Союзу, Балтії тощо про співробітництво з митних питань та протидії контрабанді. У вищезазначених міжнародних нормативно-правових актах йдеться про те, що митні адміністрації Договірних Сторін надаватимуть одна одній взаємну допомогу з метою відвернення, розслідування та припинення порушень митного законодавства.

Також велику роль у міжнародній співпраці відіграє Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва від 15.12.1950 року, до якої Україна приєдналась 10.11.1992 року [4]. У цій Конвенції чітко прописані

функції Ради Митного Співробітництва, яка саме займається вивченням всіх питань, що стосуються митної співпраці та її безпосередніх проблем.

Для ефективного вирішення проблеми боротьби з незаконним обігом товарів, наприклад, культурних цінностей необхідне використання каналів Інтерполу. Діяльність Інтерполу полягає в рішенні практичних питань боротьби зі злочинними посяганнями на культурні цінності та будується на тісному співробітництві з ЮНЕСКО та іншими міжнародними організаціями. У 1977 році Інтерполом було прийнято рекомендацію по створенню в державах спеціальних поліцейських служб, сферою діяльності котрих повинно бути розслідування посягань на культурні цінності. Серед іншого, Інтерполом проводиться підготовка спеціалістів в даній сфері. Різке зростання посягань на культурні цінності наприкінці 1980-х – початку 1990-х рр. змусило Генеральний секретаріат Інтерполу активно протидіяти незаконному обігу культурних цінностей. У зв'язку з цим Інтерполом було розроблено декілька програм. Зокрема, з 1996 року розробляється спеціальна програма «Icons» («Ікони»), у якій взяли участь багато країн – членів Інтерполу [5, с. 68]. На 59-й сесії Генеральної Асамблеї Інтерполу було прийнято Резолюцію № 9, у відповідності до якої опис, відмінні риси, а також фотографії викрадених предметів повинні в максимально короткі строки направлятися у всі країни за каналами Інтерполу [6, с. 169].

З 1994 року система автоматизованого пошуку інформації Генерального секретаріату Інтерполу дозволяє отримати відомості щодо тих предметів, які сприяють вчиненню контрабанди культурних цінностей, або полегшують ідентифікацію осіб, причетних до контрабанди, або є предметами контрабанди чи злочинів, пов'язаних з незаконним обігом культурних цінностей, а саме: про викрадені предмети мистецтва й антикваріату, про фальшиві банкноти, підроблені документи, фотографічні зображення відбитків пальців рук і т.п. [7, с. 107]. Також серед цих

предметів є речі, вилучені поліцією при різних обставинах, якщо власники предметів не встановлені. Міжнародна база даних Інтерполу нараховує понад 15 тисяч викрадених культурних цінностей [5, с. 68].

За сприянням Інтерполу можна отримати інформацію:

- 1) про культурні цінності, що перебувають у міжнародному розшуку;
- 2) про наявність й юридичну адресу організацій (магазинів), що спеціалізуються на торгівлі культурними цінностями в інших державах;
- 3) про виставляння конкретних творів мистецтва на аукціонах;
- 4) щодо підтвердження законності вивезення або ввезення предметів антикваріату;
- 5) про осіб, які підозрюються або причетні до розкрадань культурних цінностей [8, с. 288].

Одним із напрямів діяльності Інтерпол є збирання інформації про злочинців, які спеціалізуються на злочинних посяганнях стосовно культурних цінностей. Особливо важливою є інформація стосовно осіб, які здійснили крадіжки культурних цінностей або які активно займаються контрабандою культурних цінностей. Окрім того, стосовно конкретної особи може бути розіслане повідомлення Інтерполу з «зеленим кутом» - попередження поліції, що ця особа може вчинити злочин на території тієї або іншої країни. Для повернення незаконно вивезеного предмету необхідне своєчасне інформування Генерального секретаріату Інтерполу та країн-членів Інтерполу про факти крадіжки та викрадені предмети. Інформація заноситься у базу даних Генерального секретаріату та в бази країн-членів Інтерполу. Якщо в наявності є фотографія викраденого предмета, то на нього Генеральним секретаріатом може бути випущено повідомлення про розшук - розшуковий лист Інтерполу [9].

Марущак В.П. зазначає, що міжнародне співробітництво митних і правоохоронних органів на практиці виявляє себе досить слабо, оскільки

інформація щодо боротьби зі злочинністю, як правило, приховується від представників правоохоронних структур іноземних держав [10, с. 33]. Значна частина інформації передається з урахуванням взаємної довіри між керівниками правоохоронних структур суміжних країн. Однак організація боротьби з контрабандою не повинна ґрунтуватися тільки на хороших робочих контактах керівників відповідних органів. Має бути створена ефективно функціонуюча міжнародна інформаційно-пошукова система, яка дозволить координувати дії міжнародних міжвідомчих структур із розшуку й затримки контрабандистів [11, с. 394].

Можна погодитись з думкою Кириченко Г.В., який зазначає, що міждержавне співробітництво митних та інших правоохоронних органів у сфері запобігання контрабанді має полягати в таких діях: 1) спільна підготовка кадрів і підвищення їх кваліфікації; 2) проведення нарад і семінарів із метою обміну досвідом роботи; 3) здійснення спільних наукових досліджень для розробки заходів боротьби з контрабандою; 4) створення спільних груп для боротьби з контрабандою; 5) обмін досвідом використання технічних засобів контролю, спеціально тренуваних собак. Працівникам митних та правоохоронних органів із метою налагодження міцного ділового контакту доцільно здійснювати: а) виконання в рамках закону усних прохань працівників правоохоронних органів іноземної держави; б) особисте знайомство працівників митних і правоохоронних органів, обмін номерами службових і мобільних телефонів; в) надання повсякденної допомоги в організації оперативно-розшукових заходів і слідчих дій; г) швидке (за можливістю) виконання письмових доручень взаємодіючої сторони тощо [11, с. 394].

Висновки з даного дослідження. Зважаючи на велику кількість міжнародних договорів щодо протидії контрабанді, учасником або стороною яких є Україна, проблема контрабанди залишається досить суттєвою. Не зважаючи на значну роль та вагомий внесок Інтерполу у

боротьбу з контрабандою, вирішення цього питання можливе тільки за покращення співпраці між державами у «антиконтрабандному» напрямку шляхом обміну інформацією, досвідом, спільної підготовки кадрів тощо.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року № 2341-III, редакція від 10.11.2018 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Этимологический словарь русского языка. Фасмер Макс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://classes.ru/all-russian/russian-dictionary-Vasmer-term-5776.htm>
3. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства від 09.06.1977 року №995_926, приєднання від 23.05.2000 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926
4. Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва від 15.12.1950 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_184
5. Трунаева Т.Н. Сборник докладов и нормативно-правовых актов государствучастников СНГ по проблемам сохранения культурных ценностей. – М., 2001. – С. 68-70.
6. Давлетшина О.В. Уголовно-правовая охрана культурных ценностей в Российской Федерации : дис. канд. юрид. наук : 12.00.08 / О. В. Давлетшина. – Ростов н/Д., 2003. – 201 с.
7. Васенин О.Н. Взаимодействие следственных и оперативно-розыскных органов при раскрытии и расследовании некоторых

видов контрабанды : дис. канд. юрид. наук : 12.00.09 / О. Н. Васенин, 2003. – 177 с.

8. Овчинский В.С. Интерпол / В.С. Овчинский // М.: ИНФРА-М, 2001. – 320 с.
9. Кудржинская К. Возвращение из загранки / Киев. ведом. – 2002.
10. Марущак В.П. Сборник докладов и нормативно-правовых актов государств-участников СНГ по проблемам сохранения культурных ценностей. – М. : Кодекс, 2001. – С. 28–33.
11. Кириченко Г.В. Пріоритетні напрямки міжвідомчого міжнародного співробітництва щодо запобігання контрабанді наркотичних засобів / Г. В. Кириченко // Актуальні проблеми держави і права, - К. - 2014- Вип 71. - С. 391-395.

References

1. Kryminaljnyj kodeks Ukrajinjy vid 05.04.2001 roku №2341-III, redakcija vid 10.11.2018 [Elektronnyj resurs]. - Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Etimologicheskij slovar russkogo yazyka. Fasmer Maks [Elektronnyj resurs]. - Rezhym dostupu: <https://classes.ru/all-russian/russian-dictionary-Vasmer-term-5776.htm>
3. Mizhnarodna konvencija pro vzajemnu administratyvnu dopomoghu u vidvernenni, rozsliduvanni ta pryypynenni porushenj mytnogho zakonodavstva vid 09.06.1977 roku №995_926, pryjednannja vid 23.05.2000 [Elektronnyj resurs]. - Rezhym dostupu: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926
4. Konvencija pro stvorennja Rady Mytnogho Spivrobitnyctva vid 15.12.1950 roku [Elektronnyj resurs]. - Rezhym dostupu: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_184

5. Trunaeva T.N. Sbornik dokladov i normativno-pravovykh aktov gosudarstvuchastnikov SNG po problemam sokhraneniya kulturnykh tsennostey. – M., 2001. – S. 68-70
6. Davletshina O.V. Ugolovno-pravovaya okhrana kulturnykh tsennostey v Rossiyskoy Federatsii : dis. kand. yurid. nauk : 12.00.08 / O. V. Davletshina. – Rostov n/D., 2003. – 201 s.
7. Vasenin O.N. Vzaimodeystvie sledstvennykh i operativno-rozysknykh organov pri raskrytii i rassledovanii nekotorykh vidov kontrabandy : dis. kand. yurid. nauk : 12.00.09 / O. N. Vasenin, 2003. – 177 s.
8. Ovchinskiy V.S. Interpol / V.S. Ovchinskiy // M.: INFRA-M, 2001. – 320 s.
9. Kudrzhinskaya K. Vozvrashchenie iz zagranki / Kiev. vedom. – 2002.
10. Marushchak V.P. Sbornik dokladov i normativno-pravovykh aktov gosudarstv-uchastnikov SNG po problemam sokhraneniya kulturnykh tsennostey. – M. : Kodeks, 2001. – S. 28–33
11. Kyrychenko Gh.V. Priorytetni naprjamky mizhvidomchogho mizhnarodnogho spivrobitnyctva shhodo zapobighannja kontrabandi narkotychnykh zasobiv / Gh. V. Kyrychenko // Aktualjni problemy derzhavy i prava, - K. - 2014- Vyp 71. - S. 391-395.